

פרשת בלק

"וירא בלק בן צפור" [כב, ב]

מדוע התורה קראה פרשה בשם "בלק" שהוא שמו של שונא ישראל מובהק?

אלא שבאמת כל הגויים שונאים לישראל — "בידוע שעשיו שונא ליעקב" — אלא שהם מסתירים את שנאתם ומחפיים עליה במילים ומליצות נאות כך שאין יודעים להיזהר מפניהם, ואילו בלק היה גוי "הגון" – שגילה את שנאתו לישראל לעיני הכל, וגוי "הגון" שכמותו זכאי שתיקרא פרשה בתורה על שמו.

(הרה"ק ר"מ מפרמישלדן ק"י בצ"ל)

"הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ" [כב, ה]

מצינו במדרש שבלעם היה בין יועציו של פרעה, אשר אמרו: "הבה נתכמה לו", והוא אשר יעץ להעביד את בני ישראל בפרך שלא להוציאם מן הארץ ולהשליך את בניהם הנולדים היאורה לבל יפרו וירבו.

לפיכך טען עכשיו בלק כלפי בלעם: הבט וראה, כי עצותיך שיעצת בשעתו לא נשאו כל פרי, שכן "הנה עם יצא ממצרים" — לא רק שיצא ממצרים אלא פרו והתרבו במאד — "הנה כסה את עין הארץ" ועל כן עליך להתאמץ ולהפעיל נגדם אמצעי חדש של קללה — "לכה נא ארה לי".

(אור תחיים)

"ויזבש את אתנו" [כב, כ]

אומר רש"י "אמר הקב"ה: רשע, כבר קדמך אברהם אביהם, שנאמר: וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו".

מה הדימוי בין זה לזה?

אלא, כך אמר לו הקב"ה: הן רואה אתה כי גם אביהם השכים בבקר וחבש בעצמו את חמורו, כדי לעשות לי נחת רוח במלא את רצוני, ואעפ"כ לא יצא מאומה מכל זה שכן לא הינחתי לו להקריב את יצחק משום שרצוני היה כי יצא ממנו עם ישאל – הרי על אחת כמה וכמה כשאתה משכים בבוקר וחובש את אתונך כדי לגרום רעה לישראל בניגוד לרצוני, שלא יצא מאומה מכל זה..

(בשם ה"ק אדמו"ר מקוצ'ל)

"גדר מזה וגדר מזה" [כב, כד]

אומר רש"י "סתם גדר של אבנים הוא".

מה נפקא מינה לנו ממה הגדר היתה עשויה?

אלא משום שיעקב אבינו כרת ברית עם לבן בגל אבנים – "עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבור אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבור אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה" [בראשית לא, נב] – ובלעם שהיה נינו של לבן הארץ היה הראשון אשר הפר את הברית ובא לעשות רעה לזרעו של יעקב, לכן התנקמו בו האבנים בראשונה כפי שנא, "יד העדים תהיה בו בראשונה". האתון לחצה את רגלו אל גדר האבנים ושברתה, ומכאן ואילך נעשה חיגר, כפי שכינוהו חכמינו: "בלעם חג"א".

ולכן פירש רש"י שהגדר היתה של אבנים.

(תולדות צחק)

"ה' עם כלביא יקום וכארי יתנשא" [כג, כד]

ה"ארי" חזק מן ה"לביא".

בשעה שיהודי קם ומבקש לעבוד את השם יתברך הריהו כמו "לביא" בלבד, אולם עד מהרה מסייעים אותו מן השמים ה"הבא לטהר מסייעין אותו" — והוא מתנשא כארי...

(זאת זכרון בשם המגיד ממזריטש ז"ל)

בהסטוריה היהודית מצינו ב' "בתי מדרשות", האחד של אברהם אבינו שתלמידיו הם מי שיש בו ג' מידות: עין יפה נפש נפלה ורוח נמוכה, והשני הוא של בלעם הרשע שתלמידיו הם מי שיש לו עין רעה, נפש רחבה ורוח גבוהה.

והנה רש"י בפרשתינו מקשה מדוע השרה הקב"ה את שכינתו על גוי רשע שכזה?

ותירץ רש"י כדי שלא יהי פיתחון פה לאומות העולם לומר שאילו היה לנו נביאים היינו חוזרים בתשובה, והנה ה' נתן להם נביא והוא פרץ גדרו של עולם בעריות.

וקשה שעדיין יתכן פיתחון פה לאומות העולם לטעון שבני ישראל קיבלו נביא קדוש עליון כמשה, ואילו הם קיבלו נביא רשע ומושחת כבלעם?

ויש לבאר עפ"י מעשה שהיה עם ר' בונים מפשיסחא שנחלה באחת מעיניו והלך לדרוש אצל הרופאים ולא נמצא מזור למכאובו, והנה אחד מתלמידיו אמר לו שישנו רופא גדול שיוכל לרפאותו עפ"י כל מיני סגולות שאינן בדרך הטבע, אמר לו ר' בונים: לרופא ניתנה רשות לרפאות שנא' "ורפא ירפא", והנה אדם מצווה ללכת לפי דרך הטבע ולדרוש ברופאים, אך אם מרפא שלא כדרך הטבע א"כ עדיף כבר לפנות לרשב"ע ולדרוש אצל גדולי ישראל שלא כדרך הטבע.

ולפי"ז יבואר, שאומות העולם סברו שכל האותו והמופתים שנעשו ע"י מרע"ה הינם דברים טבעיים, קריעת ים סוף וצירעה בדרך הטבע וכו', והם סירבו להאמין שאלו ניסים שהקב"ה עשה לעם ישראל, ובכדי שלא יהיה להם פיתחון פה נתן להם הקב"ה נביא שעשה ג"כ אותו ומופתים, והנה בבלעם אומות העולם כן האמינו ולא אמרו שזה בדרך הטבע, וא"כ נסתמו טענותיהם שאם היה להם נביא הם היו חוזרים בתשובה.

עוד יש לבאר, דהנה אר"ה לא האמינו שהתורה והמצוות משפרים ומעדינים את טבעיו ודרכיו של האדם, הם סוברים שהמכמה וההשכלה הם המעדינים את נפש האדם, לדידם התורה היא ספר חוקים ככל האומות.

ובאמת משה רבינו ובלעם הרשע היו בתחילת דרכיהם באותה דרגה, אלא שמשה שעסק בתורה ומצוות הוא הגיע לדרגה גבוהה ביותר, ואילו בלעם שעסק בתועבות הגיעה לדרגה שפילה ביותר.

וא"כ מוכח לאומות העולם שהתורה היא המעדינת ומשפרת את האדם, ואין להם פיתחון פה לומר שאם היה להם נביא הוא היה מחזירם למוטב, משום שנביא ללא שמירת התורה והמצוות הריהו בלעם...

רק מי שמתחנך עפ"י התורה והמצוות יודע שצריך להיזהר מאד מהיצר שאורב לאדם ומצפה להפילו, ולא יעזור שום נביא לאדם שאינו מתנהג בדרך התורה.